

Sütő Zsolt

(sz. 1975, Marosvásárhely)
Fotózik, ír, zenét szerez. Tanulmányokat folytatott a budapesti ELTE pszichológia szakán és a Tan Kapuja Buddhista Főiskolán. Elettársa, Gergely Edo, finnországi tartózkodása idején aktív munkatársa volt folyóiratunknak.

Sütő Zsolt személyében az Ághegy és a Magyar Liget honlapját végre hozzáértő

és közösségünkre jellemző önzetlen segítőre találtunk, és ezért, mint az Ághegy-Liget Baráti Társaság tagját mutathatjuk be olvasóinak. Sokoldalú munkásságából (verset, tibeti utazásához gondolatgazdag szöveget írt, zenét is válogatott stb.) most nemzetközileg is figyelmet felkeltő fotóművészetét emeljük ki, s mutatunk be munkáiból ízelítőt, folyóiratunk lehetőségeihez mérten.

Egy régebbi, még Bukarestben adott interjúból idézzük:

Mi vonzott téged a fotózáshoz?

Alkalmadtán elkattintgattam egy-egy filmet, előbb egy *Cmenával*. Aztán kaptam egy *Zenit-B-t*, éppen Mikulásra, és azzal is ellőttem néhány filmet. Egyszer született 1 kép, ami nagyon meglepett, megfogott. S onnan kezdve nem volt megállás.

Milyen technikákkal készülnek a képeid?

Mikor elkezdtem fotózni, éppen egy mini-laboron dolgoztam egy fotósboltban, fotófutószalag mellett. Ami azt jelenti, hogy a reggel elkattintott filmet estére már ki is dolgozhattam, vagy fordítva. Tehát előbb volt a technika, az éppen rendelkezésre álló gyorstechnológia. Aztán ráment a gatyám és áttértem a negatívok szkennelésére és a képekkel való digitális játszózásra, ami jóval olcsóbb. Ha van egy

számítógép hozzá, persze. De az a legtöbb munkahelyen ma már akad

A hagyományos és a digitális képzés közül melyik áll közelebb hozzád?

A digitális környezet nagymértékben felgyorsítja a munkafolyamatot, az utólagos feldolgozás során pedig gyakorlatilag nincsenek határok. Egy-egy klikkel megteheted azt, ami egy kézi laborban órákon át sem biztos, hogy sikerül. Nem beszélve arról, hogy maga a kidolgozás folyamata sokkal olcsóbb (ha leszámítjuk magát a fényképező- és a számítógépet). Filmre rögzíteni képet már egy másik történet. A vegyi dolgok másként viselkednek mint a bitek. Elég egy apró hibát elkövetni és minden a tetejére állhat, ami a negatívot illeti. Van egy jó adag izgalom, ami végigkíséri az egész játékot, az exponálástól a papirképig, éppen a vegyi jellegű kockázatok miatt. És teljesen más egy elsőtétített laborban lesni, ahogy megjelenik valami a papíron, mint egy printergép mellett álldogálni.

Elsősorban a zsebemhez mérem a „művészetemet”, nincs kedvenc a kettő közül. Inkább a harmadik felé húzok, amikor a képeket hangok,

szavak, animációk is kísérik.

Visszatérő motívum a képeiden a tükörkép/szimmetria, illetve a kaleidoszkópszerű elrendezés...

Ezek a képek, és a szimmetria egyfajta gyakorlatok eredményei, ahol a kép feletti munka sokkal fontosabb volt magánál a képnél. A *Photoshop*-nak egy gyengébb változatában, az *Adobe Photo de Luxe*-ban készültek. Másrészt: ez

a mandalaszerű látvány azért érdekes, mert a néző szeme nem tud egy pontra fixálódni, hanem inkább ide-oda ugrál a részletek között. Tehát ezek tulajdonképpen nem is a szónak a szoros értelmében vett igazi fotók.

Haiku, kóan, zen-buddhizmus: olvasható a honlapodon – mit jelent a Kelet és a keleti filozófia számodra?

Belekeveredtem néhány éve. És azóta is csak keveredek. Azelőtt is foglalkoztatott időnként, néhány író, könyv révén. Aztán a budapesti *Buddhista Főiskolán* is kikötöttem, egy időre, ami egy tökéletes hely annak, aki ennek a dolognak is utána akar járni. Keleti filozófia – ha így nézzük, ilyen nagy gyűjtő-ernyő alatt, azt mondom, hogy érdekes. Mint az összes többi. De nem vagyok orientalista, vagy ilyesmi. Legfeljebb a zenében. Nekem speciál egy buddhista „filozófia” hagyomány jött be, és jön be szinte maradéktalanul a keletiek közül a mai napig.

Amit említesz, a honlapon, azok egyfajta tanulmányi jegyzetek, projektek.

Összekapcsolva ezzel a digitális-hagyományos technikákat: tapasztalatom alapján a hagyományos fekete-fehér fotózás úgy aránylik a digitális párjához, ahogy a zen buddhizmus a tibeti változataihoz.

Pillanatkép vagy beállított? Melyik a nagyobb kihívás?

Gyors géppel a pillanatkép a legnagyobb élvezet, a beállítottat pedig azért szeretem, mert egy csomó mindent előkészítesz, aztán hagyhatod a dolgokat maguktól alakulni, mindig kikerekedik valami belőle. Ha valamit mondani akarsz, szerintem érdemesebb előkészíteni ezt a véletlent.

Munkájának legújabb elismeréseként, tibeti útvjáról *A világ fölött barangolva* címmel jelent meg riport a *National Geographic* romániai kiadásának júliusi számában. **Andreea Câmpeanu** cikkét Sütő Zsolt fotói illusztrálják, és a Körösi Csoma Sándorhoz kötődő élményével kezdődik: egy iskolai fogalmazással. Beszámol arról is, a szerzetesek bodhiszattvaként tisztelik Csomát. „Itt a helybéliek megtanítottak arra, mit jelent a türelem” - idézi Câmpeanu Sütő Zsoltot.

Mitől lesz valakiből fotós – veszületett vagy tanult képességekről van szó?

Hogy mit látsz, az a legfontosabb. Nem tanuláson múlik, rengeteg fotóművész van, akik sehol nem tanulták a fotózást formálisan. Ismerek Pesten olyan fotóst, aki agrártudományi végzettségű, aztán elkezdett fotózni, és most százezrekért adja a képeit.

Belőled hogyan lett fotós?

Úgy, hogy elkezdtem fotózni – először családi fotókat csináltam egy régi kis Cmenával, aztán egyszer Mikulásra kaptam egy Zenit B-t, ami tükörreflexes volt, ez már minőségi ugrás a fototechnikában. A családi fotók mellé egyszer csak becsúszott egy nagyon furcsa kép, amivel senki nem tudott mit kezdeni, én sem. Arra rákattantam, aztán elkezdtem mindenféle furcsa képeket csinálni.

Számos internetező a tibeti fotóidról ismer – hogy jutottál el Tibetbe?

Az, ahol jártam, Kis- vagy Nyugat-Tibet, tehát nem az a Nagy-Tibet, amiről ma mindenhol beszélünk. Nem Kínában van, hanem adminisztratív Indiához tartozik, földrajzilag és kulturálisan azonban Nagy-Tibethez. Ugyanaz a tibeti kultúra, vallás, hagyományok, csak

egy más árnyalatban. Indiában nincs elnyomás, így a kultúra a maga életét élhette.

A Vivarte alapítványhoz, akiknek azelőtt is dolgoztam már, nyújtottam be egy projekt-tervet, arról, hogy el szeretnék indulni **Csoma** nyomában, fotózni, satöbbi. Ők végül azt mondták, oké, csináld meg – így jutottam el a Himalájába. Egyébként alapítványi támogatás nélkül is el lehet oda jutni, a repülőjegy drága, az otlét nagyon olcsó, pláne ha gyakorlatosan jössz-mész. Nagyon sokan járnak oda Magyarországról is, szinte évente.

Összesen három hónapot voltam ott, ebből Kis-Tibetben körülbelül két és fél hónapot töltöttem. Ehhez hozzáadódtak a klasszikus értelemben vett indiai helyszínek, egy-kettő. A lényege a belső zárandoklat volt. Ugyanakkor a fotózás is nagyon fontos, külső része volt az útnak: nagyon szeretek fotózni, annyira rá tudok néha kattanni, mint más a drogra.

Amikor elkezdtem fotózni, nem sokra rá egy fotóboltban kaptam munkát, fotófutószalag mellett, Pesten – feketén, nyilván. Az alkalmazottak kedvezményes áron hívhattak elő, nagyíthattak fényképeket, így

persze én is. Egy idő után jött a fizetés napja, s nem-hogy pénzt kaptam volna, de nekem kellett nekik fizetnem, annyira elveszítettem a valóságérzékemet, a fotóimmal való munka közben.

Konkrét vagy átvitt értelemben értendő ez a zarándoklat?

Konkrét zarándokútvonal azon a részen, ahol jártam, mint pl. a Camino, nincs, tehát belső értelemben lehet zarándokltról beszélni. Az embernek egyszer csak nagyon tele van a tüke mindennel, és el kell innen menni, jó megszűre, valamit kell csinálni,

valami újat, teljesen újat. Persze ettől még nem lesz zarándoklat, mert akár elmehettem volna Írországba is lapátolni. Ugyanakkor mára már magyar hagyomány is lett elmenni Csoma nyomába, ezt ismert emberek is csinálják, de nagyon sok névtelen ember is elzarándokol – ha nem is a kolostorokba, ahol Csoma állítólag élt (gyakorlatilag semmi sem biztos róla), hanem például csak a dardzsilingi sírjához. Nem beszélve arról, hogy az egyik ilyen kolostor csak gyalogosan közelíthető meg, és bár nem egy eget rengető túráról van szó, mégis kevesen vállalják. Az én utam ilyen Csoma-zarándoklat is volt. Amúgy is buddhista vagyok már jó pár éve, eleve adódott, hogy ezeket a kolostorokat meg akarom nézni, látni, hogyan élnek, esetleg belefolyni az ottani mindennapokba, meditálni – végül nem meditáltam formálisan semennyit, de ez más tál tészta. Akár azt is mondhatnám, hogy vallásos jellegű út vagy zarándoklat volt, de nem vagyok vallásos, tehát ezt sem mondhatom.

Hogyan viszonyultak a tibetiek ahhoz, amikor le akartad őket fotózni?

Sokféleképpen. Tudni kell, hogy a turisták tíz éve özönlének Nyugat-Tibetbe. Emiatt volt pl. olyan, hogy beléptem egy kolostorba, üldögéltem egy fél órát, jöttek a szerzetesek, fiatalabbak, idősebbek, ceremóniáztak, mantráztak, kajáltak-teáztak, és egy adott ponton előszedtem a fényképezőgépet, hogy kattintsak egyet. A hozzám legközelebb álló kissrác eléggé agresszívan nekem szökött, hogy „no photo!” Sok helyen láttam rajtuk, hogy nagyon elégük van már a turistákból. Amikor beözönlenek egy kolostorba, teljesen ellepik, sokszor arra ébredsz, hogy több a turista, mint a szerzetes. A tibetiek meg szegények, igyekeznek kihasználni ezt, épülnek a hostelek, a szuvenirshopok, nem beszélve a mindenütt virágzó ún. spirituális turizmusról. De vannak helyek, például Kanam vagy Puktál, amelyeket még nem vagy nem teljesen leptek el a turisták. Nagyon szívesen, nyitottan fogadtak, és akkor, ott az volt az érzésem, hogy visszamentem az időben, mintha sok évvel ezelőtt egy faluba érkezett egy fotográfus, és akkor az nagy szám volt. Pláne, hogy digitális gép volt nálam, vissza is nézhettük a képeket, igazán jó móka, az egyik legjobb a világon.

Milyen téma áll hozzád a legközelebb?

Néha akad valami, akkor elmegyek abba az irányba, és el tudok jutni a teljes abszurdig, konvencionális értelemben: hogy pl. lefotózok egy nagy kéket – erre a legtöbben azt mondják, ez vagy hülye, vagy idióta. Egy szín és annak árnyalatai, semmi több nem kell. Amikor elkezdtem fotózni a kéket, az eget, itt-ott mindenféle dolgokkal-szereplőkkel az előtérben, jó móka volt – de eszembe nem jutott volna, hogy eljutok a sima nagy kékig, mint képhez, koncepcióhoz – s ezt még be is teszem a blogba.

Tudatos témaválasztás ritkán van nálam. De az egy nagyon jó fotós gyakorlat, amikor elhatározod, hogy mától kezdve – mondjuk – partifotózok. Hetente elmegyek egy partira, ott szétfotózom az agyamat – ez is egy műfaj a foton belül.

Mi fér bele az utólagos változtatások, a Photoshop-effektusok terén

Például versfotókat szoktam készíteni: van egy fotó, legtöbbször portré, valakiről, akihez valamilyen szinten kötődöm, és írok neki egy verset a fényképre – három sor, haiku-szerű dolog. Régebben, amikor elkezdtem számítógépezni, csináltam olyant is, hogy kivettem a könyvtárból egy hatalmas fotóalbumot, a legrégebbi felvételek voltak benne, **Daguerre**-től kezdve. Azokat a fotókat gyönyörű, nagyon furcsa keretekbe tették akkoriban, a kereteket beszkeneltem és felhasználtam saját portrékhoz. Amikor felfedeztem a Photoshopot, akkor még sok egyebet is játszottam egy ideig – de mindig csak addig mentem el, ameddig kézi nagyítással is el lehet menni, tudatosan. A tükörképeket nagyon szerettem.

Színes vagy fekete-fehér?

A színes és a fekete-fehéret is nagyon szeretem. Igazából játszom, azt hiszem. Most is volt pár fotó, amit színesben tartottam meg – fekete-fehérben is szép volt, de nem találtam az igazinak. Szeretem a fekete-fehér kontrasztos tájképeket, azt a bizonyos drámaiságot. Az már inkább fotóművészet, mint tájfotó.

Analóg vagy digitális?

Évek óta csak digitálist használok, teljesen elfelejtettem, hogy milyen negatívra fotózni. Régebben, amikor elkezdtem, csak arra fotóztam, rengeteg negatívom van, de most a digitálisra vagyok

ráhangelődva. A másik meg, hogy szeretem a fotóblogomat – Tibetben is gyakran eszembe jutott, hogy alig várom, hogy ezt vagy azt a fényképet feltegyem a blogomra.

Van egy nagyon sajátos flow-élmény, ami járhat a fotóbloggolással, nem beszélve a sok láthatatlan történetről, amivel egy ilyen munka jár vagy járhat. Mondok is egy példát: amióta betettem *A cipőfűzés metafizikája* c. sorozatot, azóta naponta 3-4-szer kioldódik a cipőfűzőm az úton – előtte ezzel sosem volt bajom. Szóval a lényeg az, hogy szép blogot és szép képeket sokkal könnyebb produkálni, mint szépen utazni, vagy szépen élni. Nem a fotó a lényeg.

párbuzamosak, itt-ott, néha

1973

2007

Sütő Zsolt színes fotói a Képtár mellékletben